



Skellefteå museum

Ske mus dnr 140/2009
Lst dnr 434-14318-2009.



VÅRD OCH UNDERHÅLLSPÅN FÖR

DAHLBERGSGÅRDEN

Bastutjärn 1:27 och 1:28

Norsjö kommun

Västerbottens län

Skellefteå museum 2009

Elisabeth Ek



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VÅRDPLANENS INNEHÅLL OCH DISPOSITION

Del A; administrativ del

Del B; besiktningar och åtgärder

Del C; åtgärdsjournal och arkiv

DEL A ADMINISTRATION

Syfte med vård och underhållsplanen

Omfattning

FASTIGHETSUPPGIFTER

Författningsskydd

Fastighetsdata

Ägarförhållanden

Verksamhet

Byggnadsminnesförklaring

Historik

Kartor

ADMINISTRATIVA ANVISNINGAR

Tillståndspliktiga åtgärder

Icke tillståndspliktiga åtgärder

Årlig husesyn

Ansökningsförfarande

Antikvarisk medverkan

Slutbesiktning

DEL B BESIKTNINGAR OCH ÅTGÄRDER

Besiktningar för eldstäder

Skadebesiktning med prioriteringsskala

Prioriteringsskala

Kommentar till prioriteringsskala

Vårdprinciper

Årligen återkommande underhåll och husesyn av byggnaderna

Mangårdsbyggnadens rum

Besiktningar av byggnaderna

Turordningslista

DEL C ÅTGÄRDSJOURNAL OCH ARKIV

Åtgärdsjournal

Arkiv

VÅRDPLANDENS INNEHÅLL OCH DISPOSITION

Vård- och underhållsplanen levereras som en pärm indelad i tre huvuddelar, en administrativ del, del A, en operativ del, del B, och en del för uppdatering och arkivering av utförda åtgärder, del C. Syftet är att göra den tydlig och användarvänlig.

Del A

Del A innehåller administrativa uppgifter och fakta om byggnadsminnet Dahlbergsgården. Den är tänkt att ge praktiska anvisningar för det löpande förvaltningsarbetet. A-delen ska fungera som en introduktion till att upprätta rutiner inför kommande åtgärder. Den ska ge svar på vilka kontakter som ska tas och vid vilken tidpunkt vid åtgärdande av skador och brister på byggnaderna.

Del B

Del B innehåller allmänna riktlinjer för vård och underhåll samt en skadeinventering av byggnaderna. Byggnadernas olika delar och uppgifter om deras aktuella status redovisas på en separat sida för varje byggnad i kolumn form. Brister och skador dokumenteras med foto och graderas enligt en prioriteringsskala från 1 – 5. Skalan ligger till grund för den långsiktiga förvaltningen som föreslås av byggnaderna under rubriken "Turordningslista" som sitter längst bak i B-delen. Turordningslistan är ett förslag till i vilken ordning byggnaderna bör prioriteras och hur vissa åtgärder kan samordnas, listan ska inte ses som ett tvingande dokument.

Mangårdsbyggnadens interiörer behandlas översiktligt. Slitaget eller skadorna är att betrakta som estetiska eller får hänföras till patina, därför har ingen prioritering angivits för dem. För övriga frågor bör det räcka med den information som finns under rubriken "Vårdprinciper".

Del C

Del C innehåller en åtgärdsjournal och ett arkiv över utförda åtgärder. Längst fram sitter åtgärdsjournalen som ska användas till att notera vilka åtgärder som utförts i vårdplanen. Syftet är att åtgärdsjournalen ska hålla vårdplanen uppdaterad på ett lättöverskådligt sätt och fungera som ett register till arkivet. I arkivdelen ska man kunna ta del av mera detaljerad information över utförda åtgärder. C-delen sköts av stiftelsen själv.

DEL A ADMINISTRATION

Syfte med vård- och underhållsplanen

Att förvalta en anläggning av den karaktär och storlek som byggnadsminnet Dahlbergsgården kräver en långsiktig planering och fungerande rutiner. Syftet med vårdplanen är att vara ett användbart verktyg för skötsel och underhåll baserat på långsiktighet. Genom att identifiera framtida behov av underhåll underlättas tekniska, antikvariska och ekonomiska ställningstaganden.

Omfattning

Vård- och underhållsplanen omfattar hela byggnadsbeståndet om åtta byggnader. I planen beskrivs byggnadernas konstruktion, material och eventuella brister och skador. Mangårdsbyggnadens interiörer behandlas översiktligt.

Dahlbergsgården består av:

- Mangårdsbyggnad i två våningar, en dubbelkorsbyggnad
- Uthuslänga mot sydväst innehållande; vedbod och två diversebodar benämnda mellanbod och sörbod.
- Uthuslänga mot sydöst innehållande: "norrbod", vedbod och bagarstuga
- Ladugårdslänga innehållande: logdel, ladugård, utedass, fårkättar och lider
- Långloge från 1858, sydöst om stora ladugården
- Härbre från 1816, bredvid långlogen
- Smedja, nordöst om mangårdsbyggnaden
- Fyrkantsloge, norr om mangårdsbyggnaden på andra sidan vägen

FASTIGHETSUPPGIFTER

Författningsskydd

Fastigheten är förklarad som byggnadsminne 2003-03-17 enligt nedan gällande beslut.

Den skyddas också genom de generella bestämmelserna i plan- och bygglagen 3 kap § 10 och 12.

Fastighetsdata

Fastighetsbeteckning: Batutjärn 1:28 och 1:28

Kommun : Norsjö

Län : Västerbotten

Adress : c/o ordf. Anneli Söderström
Batutjärn 40
935 91 NORSJÖ

Ägarförhållanden

Sedan 1985 ägs gården av Stiftelsen Dahlbergsgården, med Norsjö kommun och sterbhusdelägarna som ingående parter. Den fyrkantsloge som tidigare ingick i fastigheten, ingår numera i intilliggande fastighet Bastutjärn 1:28, som är privatägd. Stiftelsen och ägaren till fastigheten Bastutjärn 1:28 har skriftligen godkänt skyddsföreskrifterna 2001-09-07 respektive 2001-10-10.

Verksamhet

Stiftelsen har som mål att hålla gården öppen för allmänheten och bedriva olika verksamheter. Under sommarmånaderna har man visningar av mangårdsbyggnaden och bedriver café verksamhet. I Bagarstugan kan allmänheten baka bröd året om. I ladugården har man konstutställningar under sommarmånaderna.



Länsstyrelsen
Västerbottens län
Kulturmiljö

BESLUT

Datum
2003-03-17

Beteckning
432-5240-1994

1(4)

Leif Bolling
Vrenavägen 14
124 56 BANDHAGEN

Byggnadsminnesförklaring av Dahlbergsgården på fastigheten Bastutjärn 1:27 och fyrkantloge på fastigheten Bastutjärn 1:28, Norsjö kommun, Västerbottens län

(2 bilagor)

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1§ lagen (1988:950) om kulturminnen Dahlbergsgården med tillhörande byggnader på fastigheten Bastutjärn 1:27 och fyrkantlogen på fastigheten Bastutjärn 1:28, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap. 2§, samma lag, följande skydds- och underhållsbestämmelser som skall gälla för byggnaderna och kringliggande område. Skyddsområdets utsträckning framgår av bilaga 1.

SKYDDSBESTÄMMELSER

- Manbyggnaden (1), bagarstugulängan (2), ladugårdsbyggnaden (4), smedjan (5), fyrkantlogen (6), härbret (7) och långlogen (8) får inte rivas eller flyttas.
- Dessa byggnader får inte heller till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- I dessa byggnaders inre får inte sådana åtgärder vidtas som medför ingrepp i rumsindelningen eller i husens stommar. Inte heller får åtgärder vidtas som innebär ingrepp i fast inredning såsom exempelvis golv, listverk, träpaneler, tapeter och väggmålningar, murverk med eldstäder, äldre elinstallationer, dörrar och fönster med tillhörande foder.
- Skyddsområdet (se bifogad karta) skall hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas. Området får inte ytterligare bebyggas.
- Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Underhållsåtgärder skall utföras med kulturhistoriskt riktiga och av länsstyrelsen godkända material och metoder och på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet bibehålls. Vård- och underhållsåtgärder skall planeras och utföras i samråd med länsstyrelsen.

Med stöd av 3 kap. 14§ lagen (1988:950) om kulturminnen kan Länsstyrelsen ge tillstånd till ändring av byggnadsminnet om det finns särskilda skäl.

Postadress
901 86 UMEÅ
E-post bo.sundin@ac.lst.se

Gatuadress
Storgatan 71 B

Telefon
Växel 090-10 70 00
090-10 72 71

Telefax
Centralt 090-10 71 00
Direktfax 090-10 82 96

Giro
Postgiro 3 51 94-0
Bankgiro 5050 - 8720

Elk 239 25 KB

HISTORIK

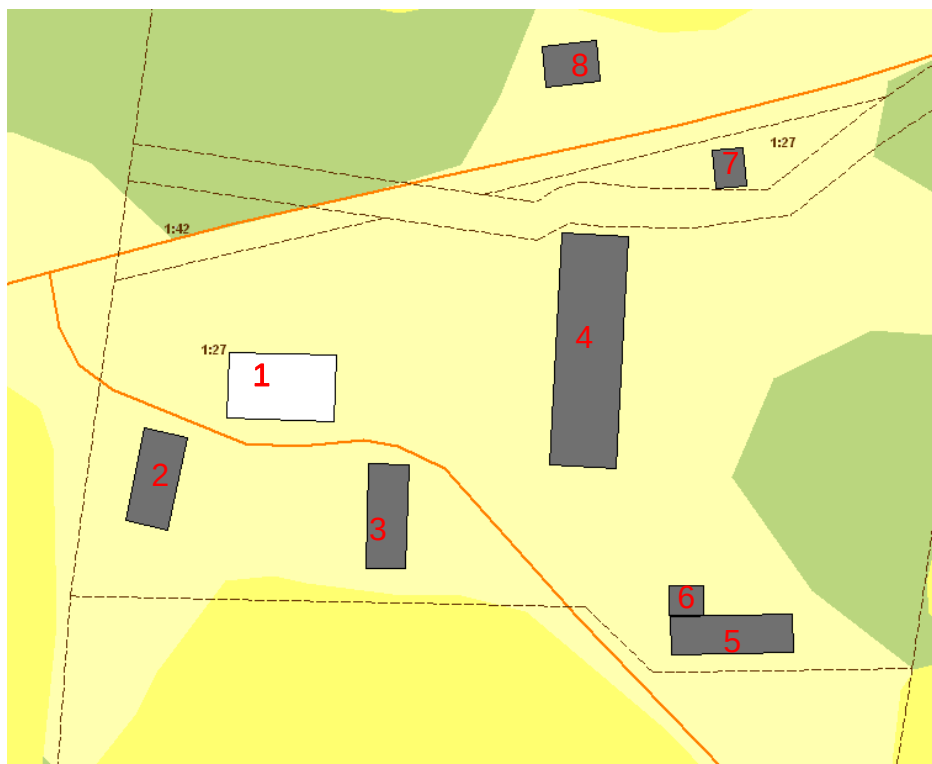
(Texten är hämtad ifrån länsstyrelsens byggnadsminnesförklaring, dnr. 432-5240-1994)

Det första nybygget i Bastuttjärn upptogs år 1776. Dahlbergsgården blev den andra gården och uppfördes 1826 av bonden Jakob Johansson. Det förhållandevis stora bostadshuset, en så kallad dubbelkorsbyggnad, verkar redan från början blivit uppfört i timmer till två fulla våningar. Taket bör vid den tiden ha varit täckt av näver och takved. En ombyggnad av takkonstruktionen kan ha skett någon gång mot slutet av 1800-talet då byggnaden fick horisontellt lagda rotebrädor och takspån. Den nuvarande takplåten har tillkommit i sen tid och är lagd ovanpå ett äldre spåntak. Ursprungligen var sannolikt alla fönster småspröjsade som de äldre fönster som än idag finns kvar på övervåningen. I bottenvåningen har de bytts ut mot modernare redan i slutet av 1800-talet. Även den nuvarande förstukvisten torde ha tillkommit då. I början av 1930-talet inreddes en lägenhet i vindsvåningen och en ny trappa byggdes mitt i huset, vartill del av den bakomliggande förstukammaren utnyttjades. Köket och kökskammaren moderniserades på 1950-talet. Vattenledning drogs in och, troligen vid samma tidpunkt, gjordes bottenbjälklaget om i hela bottenvåningen och nya spontade brädgolv i relativt smala dimensioner lades in. På 1980-talet inreddes en toalett i utrymmet under den sekundära trappan till övervåningen.

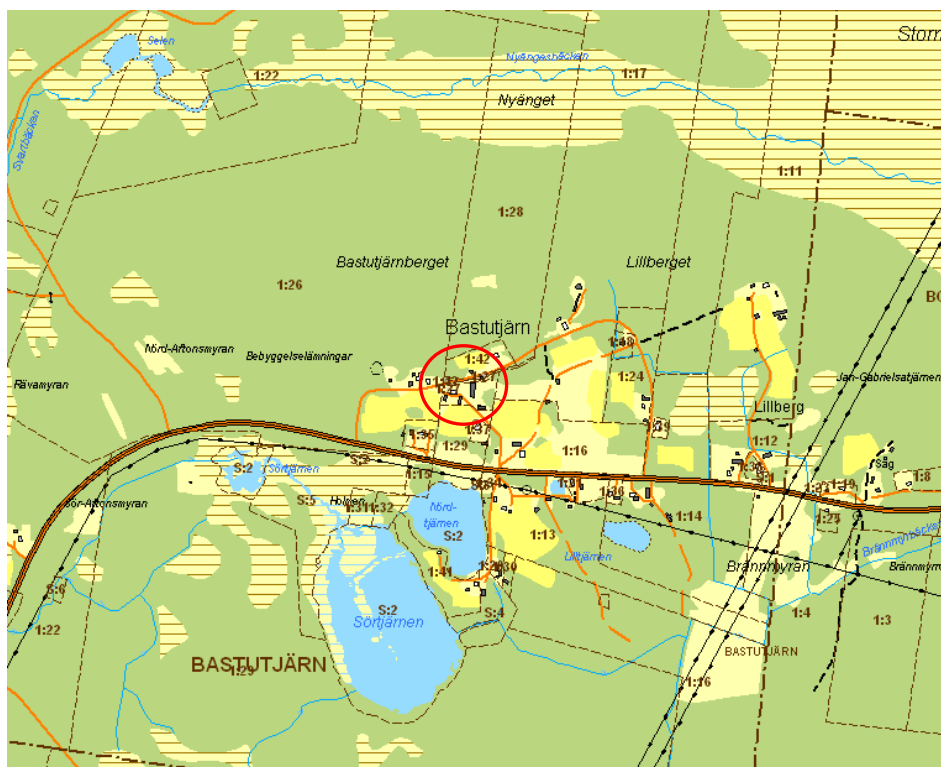
På lagaskifteskartan, upprättad 1878, är mangårdsbyggnaden med de två flygelbyggnaderna markerade på samma platser som idag. Också långlogen från 1858 återfinns på samma plats som idag. I övrigt har gårdsbilden förändrats en del, vissa av byggnaderna kan ha flyttats inom tomten medan andra ersatts av nybyggnader. Härbret från 1816, som nu står tätt intill långlogen är flyttad till denna plats efter 1878. Den långa ladugårdsbyggnaden, liksom fyrkantslogen och smedjan har likaså tillkommit efter 1878. I mitten av 1980-talet brann den västra flygelbyggnaden ned och ersattes av ett annat timrat uthus som flyttades från en gård i närheten.

Vid tiden för laga skiftet gick vägen precis som idag över gårdsplanen, framför manbyggnaden, medan en annan väg passerade ett stycke norr om gården i en något annan sträckning än den nuvarande. Fastigheten sträckte sig med sina utmarker långt upp i skogen, liksom söderut förbi nuvarande landsvägen och ända ned till sjön Nördtjärnen.

KARTOR



Situationsplan över Dahlbergsgården. 1=mangårdsbyggnad, 2=västra flygelbyggnaden, 3=östra flygelbyggnaden, 4=ladugården, 5=långloge, 6=härbre, 7=smedjan, 8=fyrkantsloge.



Rödmarkerat område visar fastighetens läge i Bastutjärn.

ADMINISTRATIVA ANVISNINGAR

Tillståndspliktiga åtgärder

Åtgärder som strider mot skyddsföreskrifterna i byggnadsminnesförklaringen kräver alla tillstånd ifrån länsstyrelsen. Då byggnaderna är skyddade både ut- och invändigt måste de flesta åtgärder som medför ingrepp i dem eller den fasta inredningen prövas mot kulturminneslagen, vilket är länsstyrelsens uppgift. Tillståndsplikten rör även nya tillägg i form av andra material än de ursprungliga.

Icke tillståndspliktiga åtgärder

Åtgärder som är av underhållskaraktär kräver inte tillstånd ifrån länsstyrelsen. Med det avses mindre reparationer eller underhåll som utförs med samma material och metoder som de ursprungliga. Det kan gälla underhållsmålning på snickerier eller spisar, lagning av mindre sprickor i en puts. En underhållsåtgärd som tidigare har utförts med ett olämpligt tekniskt eller estetiskt utförande får dock inte underhållas på samma vis. Av den anledningen ska museet alltid rådfrågas inför reparationer och underhåll.

Årlig husesyn

För åtgärder som kräver tillstånd eller som kommer ifråga för statsbidrag ansöks om medel året innan åtgärderna ska utföras. Stiftelsen bör därför ta som rutin att kontakta museet varje vår för en årlig husesyn. Med vård och underhållsplanen som utgångspunkt besiktigas skador och brister. I samråd med stiftelsen beslutas därefter om vilka åtgärder som blir aktuella att söka tillstånd och bidrag inför nästkommande år. Förfarandet bidrar till att byggnadernas status hela tiden blir uppdaterade och i längden blir det mer ekonomiskt hållbart.

Ansökningsförfarande

Museet upprättar ett åtgärdsförslag som stiftelsen använder som underlag för att begära in offerter ifrån entreprenörer. En tillståndsansökan och en ansökan om statsbidrag ska skickas in tillsammans med åtgärdsförslaget och offert ifrån entreprenörer till länsstyrelsen. Ansökan rekommenderas att vara länsstyrelsen tillhanda under sept-okt inför nästkommande års planerade åtgärder. Länsstyrelsen lämnar beslut på ansökan under påföljande vår. I beslutet meddelas villkor som måste följas för att man ska vara berättigad till bidraget. Arbetena får inte påbörjas innan beslut om bidrag meddelats.

Antikvarisk medverkan

Innan arbetena påbörjas ska museet kontaktas för en inledande diskussion, ett sk. uppstartsmöte, på plats med entreprenören. Material och utförande ska godkännas av den antikvariska kontrollanten. Under arbetet gång ska den antikvariska kontrollanten hållas löpande informerad. Åtgärder som avviker från gjorda ställningstaganden och museets åtgärdsförslag får inte göras utan medgivande från den antikvariska kontrollanten. Syftet med antikvarisk medverkan är att material och åtgärder ur tekniskt och kulturhistorisk synpunkt ska vara anpassade efter byggnaden.

Slutbesiktning

Efter arbetenas slutförande ska den antikvariska kontrollanten besiktiga och godkänna arbetena. När detta gjorts ska stiftelsen skicka in kvitton och fakturor på material och utförda arbeten till länsstyrelsen så att de kan betala ut bidragsmedlen. Museet skickar en kopia på slutbesiktningsprotokollet till stiftelsen som den rekommenderas att föra in i vård- och underhållsplanen i del C under innevarande år.

DEL B BESIKTNINGAR OCH ÅTGÄRDER

Besiktningar för eldstäder

Eldstäder som är i bruk regleras av statens räddningsverks författningssamling enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778). Lagen säger att de ska sotas och besiktigas med jämna intervaller. Reglerna varierar beroende på hur spisen används och om det är ett fritidsboende eller ett permanentboende. Alla eldstäder som brukas i Dahlbergsgårdens olika byggnader måste sotas och besiktigas av distriktets skorstensfejartekniker. Behovet av vård och underhåll av dem sker efter sakkunniges bedömning.

Skadebesiktning med prioriteringsskala

Underhålls- och vårdåtgärder som bedöms nödvändiga att utföra anges med en prioritering från 1 – 5. De byggdelar som inte har en siffra har i dagsläget bedömts som skadefria och behöver inte åtgärdas, det kan givetvis komma att förändras i framtiden. Tidsangivelserna i prioriteringsskalan ska ses som en information där marginaler normalt finns för att både tidigarelägga och senarelägga åtgärden. Prioriteringarna ska ge en uppfattning om skadans art och hur allvarlig den är, allvarlig kan vara i avseende för människor och eller byggnadens konstruktion. Sunt förnuft och praktiska förutsättningar får naturligtvis avgöra tidpunkten för åtgärderna inom rimliga ramar.

Prioriteringsskala

1. Akut åtgärd 0 – 2 år
2. Åtgärd inom 2 – 5 år
3. Åtgärd inom 5 – 10 år
4. Estetisk åtgärd
5. Åtgärd utföres i samband med annan åtgärd

Kommentar till prioriteringsskala

Prio1. Innebär att det föreligger omedelbar fara både för människor eller byggnadens konstruktion. Ex. långlogens nedrasade stoppslana medför risk för personskador om en sten rasar ned ifrån taket. Samtidigt medför den bortblåsta taktäckningen läckage med risk för stora konsekvensskador.

Prio 2 och 3. Innebär att skadan inte medför konsekvenser i nuläget för byggnaden, men på längre sikt får den det.

Prio 4. Innebär att utförandet är felaktigt ur kulturhistorisk synpunkt eller är estetiskt bristfälligt, t ex. snickerier som är för grovt sågade. Det föreligger dock ingen risk för konsekvensskada. Bristerna kan avhjälpas i samband med andra åtgärder eller när delen behöver bytas ut.

Prio 5. Innebär att risken för konsekvensskada är liten eller att åtgärden av praktiska och tekniska skäl utföres i samband med annan åtgärd.

VÅRDPRINCIPER

Grundläggande principer för god byggnadsvård gäller. Det innebär följande:

Förhindra skador genom förebyggande åtgärder.

- Årlig husesyn av byggnaderna
- Utföra årligen återkommande underhåll

Att visa respekt för originalet. Patina är en del av åldrandet – inte en teknisk brist.

- Spara istället för att ta bort. Så mycket som möjligt av ursprungligt material bevaras.

Byggnaderna ska underhållas med material och metoder som överensstämmer med deras ålder och utförande. Ett material ska ges samma ytbehandling som det ursprungliga. Omsorg om detaljer ska alltid gälla.

- Vid utbyte av timmer ska nytt virke handbilas, stocken får inte lämnas med en sågad yta.
- Snickerier såsom foder till dörrar och fönster får inte ha synliga spår av klingan.
- Till målade snickerier får endast äkta linoljefärg får användas.

Entreprenörer och hantverkare som anlitas ska ha dokumenterad erfarenhet av likvärdiga arbeten. Interiört dekorationsmåleri ska undersökas och åtgärdas av konservator.

Årligen återkommande underhåll och husesyn av byggnaderna

Åtgärder som är av förebyggande karaktär kan hänvisas till denna kategori. De utförs lämpligen på våren och under sommaren.

- Avvattnig: kontroll och rensning av hängrännor och stuprör. Kontrollera att inga löv täpper till eller att anordningarna läcker, se till att regnvatten verkligen leds bort ifrån byggnaden. Inspektionen utförs med fördel vid regn.
- Vegatation: røj sly och växtlighet runt byggnaderna och kontrollera att marknivån inte ligger för nära syllstockar. Avlägsna mossor och lav på utsatta byggnadsdelar såsom syllstockar och underlagsåsar, notera om dessa delar är rötskadade.
- Utvändiga snickerier: kontrollera fönster, dörrar och snickerier. Notera skador och brister i tex. färgskikt och fönsterkittning.
- Tak: kontrollera att takved, stoppslanor och stenar på nävertaken ligger på plats. Titta inifrån efter takläckage, utsatta lägen är runt skorstenar.
- Grunden: inspektera mangårdsbyggnadens källare, titta efter mögel och svamp. Kontrollen utförs lämpligen i slutet av augusti när luftfuktigheten är som högst.
- Skadedjur: håll uppsikt efter spår av skadedjur. Pälsängern, som äter textilier, lämnar tomma larvskal efter sig, de finns i skåp och lådor. Malen gillar också

textilier pälsar, dun och fjädrar, den lämnar oregelbundna hål och spinntrådar efter sig.

Strimmig trägnagare lämnar en till två mm stora hål efter sig på trämöbler och annat virke. Ser man ljusa pulverhögar är det ett tecken på angrepp.

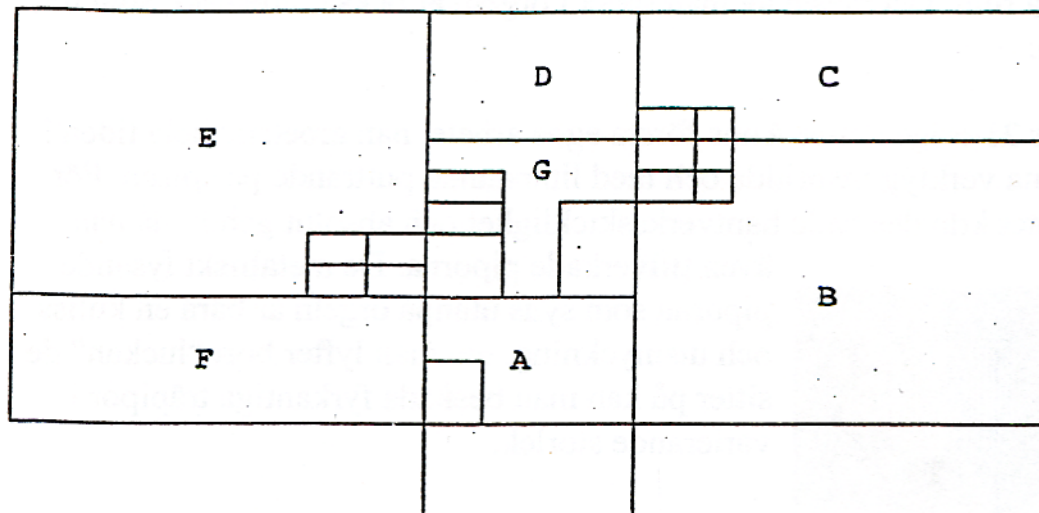
MANGÅRDSBYGGNADENS RUM

Rummens slitage och skador är huvudsakligen estetiska eller att betrakta som patina därför anges ingen prioriteringsskala för dem. Uppgifterna är mer att betrakta som information än en uppmaning till åtgärder. Det får avgöras efterhand när patinan börjar övergå i förfall och bör åtgärdas.

Eldas det i mangårdsbyggnadens spisar måste distriktets skorstensfejartekniker kontaktas för sotning och brandskyddskontroll. Behovet av vård och underhåll av dem sker efter sakkunniges bedömning.

Huset har en grävd källare förstärkt med betong. Källarutrymmena är inte förbundna med varandra utan de nås via separata inspektionsluckor ifrån de olika rummen. Farstun och salskammaren har dock inga luckor. Källarna inspekterades vid besiktningsstillfället i oktober, temperatur och relativ luftfuktighet (RF) kontrollerades. Några av dem hade mindre mögelangrepp orsakade av skräp och gammalt virke, däribland salen vars RF också var ca 10 % högre än de övriga rummen. Mögelangripna källarutrymmen måste naturligtvis städas ur och rengöras från angrepp snarast möjligt. För att inte mögelväxt ska uppstå bör RF inte överstiga 65 %. De flesta rummen höll sig kring detta värde, för källarna låg värdet något högre men det är acceptabelt så länge det inte finns fler faktorer som kan bidra till mögelväxt, såsom organiskt material.

BOTTENPLAN



Plan över bottenvåningen. A=farstu, B=kök, C=kökskammare, D=farstukammare, E=salen
F=salskammaren, G=inre farstu.

RUM A	FÖRSTUGAN
Förstugans brädgolv, dörrar och del av väggarna är målade med linoljefärg. De vita väggytorna är pappspända och målade. Taket är vitlimmat.	
SKADOR/NOTERINGAR	Det finns sprickor i tapeten vid ena dörren. Färgen på snickerier är nött och färgen i taket flagnar.
ÅTGÄRD	På sikt bör taket målas om.

RUM B	KÖKET
Köket har fast köksinredning från 1950-talet och en järnspis med spiskåpa. Spisens väggar och sidor är klädda med kakel. Golvet, ett lackat trägolv, är delvis täckt med en linoleummatta. En inspektionslucka i golvet leder ner till källaren. Väggar och tak är klädda med målade träfiberskivor. I köket står en orgel. Köket värms upp vintertid till en temperatur av ca 12°C så att orgeln inte ska ta skada.	
SKADOR/NOTERINGAR Sprickor i spiskåpan, på putsen samt flagnande färg och trasigt kakel. Källaren inspekterades 2009-10, ingen svamp eller mögelförekomst kunde noteras	
ÅTGÄRD	Spisen ska sotas och besiktigas regelbundet av sotarmästare. Övriga skador är av estetiskt slag.

RUM C	KÖSKSKAMMAREN
Väggar och tak är klädda med målade träfiberskivor. Brädgolvet är blåmålat. I rummet finns en öppen spis.	
SKADOR/NOTERINGAR Spiskåpan har mycket bomputs, sprickor och flagnande färg. Källaren inspekterades 2009-10, ingen svamp eller mögelförekomst kunde noteras troligtvis beroende på att öppningar i muren sörjer för god luftväxling där. Gammalt virke låg kvar i källaren.	
ÅTGÄRD	Spisen ska sotas och besiktigas regelbundet av sotarmästare. Rensa källaren från brädor.

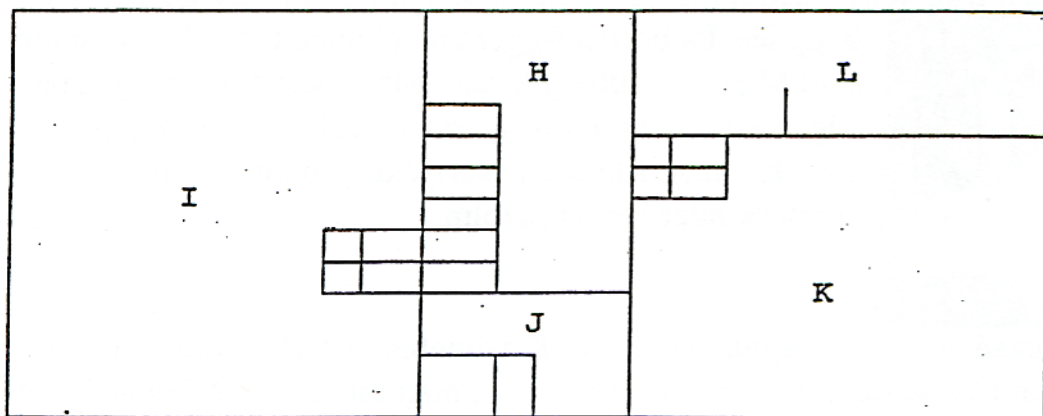
RUM D	FARSTUKAMMAREN
Rummet har tapeter på spännpapp och ett brunmålat brädgolv. Dörrarna har dekorativt målade fyllningar. Taket är vitlimmat.	
SKADOR/NOTERINGAR Färgen flagnar i taket. Källaren inspekterades 2009-10, ingen svamp eller mögelförekomst kunde noteras.	
ÅTGÄRD	På sikt bör taket målas om.

RUM E	SALEN
Väggarna har tapeter på spännpapp. Golvbrädorna är brunmålade och taket vitlimmat. Rummet har en öppen spis.	
SKADOR/NOTERINGAR Det är sprickor i spiskåpan och putsen. Taket har en vattenskada invid spisen och färgen flagnar. Källaren inspekterades 2009-10. Det kunde konstateras att där fanns mögelangrepp troligtvis orsakade av de näverflak som ligger där.	
ÅTGÄRD	Rensa källarutrymmet och rengör ifrån mögelangrepp. Detta görs lämpligen med ljummet vatten och trasa eller skurborste. Källaren bör sedan hållas under observation för att förvissa sig om att inga angrepp kommer tillbaka. Återkommer de beror det antagligen på att luftfuktigheten är för hög. Det avhjälpas med grundvärme i rummet. På sikt bör taket målas om. Spisen ska sotas och besiktigas regelbundet av sotarmästare.

RUM F	SALSKAMMAREN
Taket är pappspänt och väggarna har tapeter på spännpapp. Golvbrädorna är lackade. Det finns ingen inspektionslucka till källarutrymmet.	
SKADOR/NOTERINGAR	Inga utöver slitage.
ÅTGÄRD	

RUM G	INRE FARSTUN
Rummet satt ihop med rum D innan den nya trappan byggdes. Under trappan är en toalett byggd. Väggarna består av råspont och vitmålade papptapeter mot rum D. Trappans väggar är klädda med dubbelfasspont. Golvet och trappan är lackade och taket vitlimmat.	
SKADOR/NOTERINGAR	Inga noterade
ÅTGÄRD	

ÖVERVÅNING



Plan över övervåningen. Rum H=hallen, I=vindsrummet, J=ursprunglig hall, K=kök, L=kökskammare

RUM H	ÖVRE HALL
Golvplanken är brunmålade. Väggarna har en lackad bröstpanel ovanför den vitmålade pappspända tapeter. Ytterväggen har ett dekorativt måleri på papp. Taket är vitlimmat.	
SKADOR/NOTERINGAR Väggen har en fuktskada i hörnet ovanför trappan. Dekorationsmåleriet har fuktskador.	
ÅTGÄRD	Observera om fuktskadorna brer ut sig på dekorationsmåleriet, i sådana fall bör det undersökas av sakkunnig.

RUM I	VINDEN
Obehandlat plankgolv. Bilade timmerväggar med rundtimmer i gavelröset. Åstak med 3-4 sidoåsar. Vinden är utrustad med spis.	
SKADOR/NOTERINGAR Ett takläckage runt murstocken är åtgärdat. Det finns mörka fläckar till höger på murstocken uppe vid taket, oklart om det är gamla eller ett pågående läckage.	
ÅTGÄRD	Observera taket runt murstocken så att man kan försäkra sig om att det är helt tätt.

RUM J	HALL
Detta är den ursprungliga hallen. Bilade timmerväggar, brunmålat plankgolv.	
SKADOR/NOTERINGAR	Inga noterade
ÅTGÄRD	

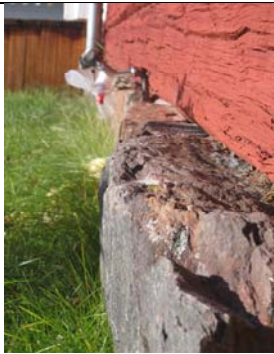
RUM K	ÖVRE KÖK
Köket har gulmålat plankgolv, bröstpanel målade i dörrarnas färg, rosabruna, tapeter på spännpapp och vitlimmat tak. Det är utrustat med en vedspis.	
SKADOR/NOTERINGAR Taket har en fuktskada i sydöstra hörnet. Järnspisen är rostig. Putsavfall, sprickor och flagnande färg på den murade spisen.	
ÅTGÄRD	Putsskadorna är estetiska såtillvida att spisen inte används. Men de bör åtgärdas på sikt, då de börjat övergå i förfall.

RUM L	ÖVRE KÖKSKAMMARE
Kammaren har gulmålat plankgolv, blåmålad bröstning av träskivor, över bröstningen sitter tapeter på spännpapp. Taket är vitlimmat.	
SKADOR/NOTERINGAR Taket har mycket fuktfläckar. Tapeterna är skadade mot gavelväggen.	
ÅTGÄRD	Taket bör på längre sikt målas om.

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

DATUM	2009-10
BYGGNAD	Mangårdbyggnaden



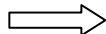
BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIO
MARKFÖRH.		Förhöjd marknivå runt V och N fasaden. Avlägsna jordlager så att syllen ligger fri		1
GRUND	Grävd källare under alla rummen	I salens och köks-kammarens källare finns mögel pga. skräp. Rensa bort skräpet		1
SOCKEL	Huggen natursten	Ö och S fasaden, stenarna glidit ur lägen och bildar hyllor där vatten kan rinna in i grunden. Skjut tillbaka stenarna i ursprungsläge.		5
SYLLSTOCK	bilad	S: mot ö gaveln dålig i underkant. Byt del av syllen		3
		Ö: stora delar rutten. Byt hela syllstocken		3
STOMME	Ej panelad bilad	S: 2 stock mot ö delvis rötskadad. Byt del av stock		5
KNUTAR	4 knutar, slät och utknutar			
BJÄLKLAG	Oisolerat mellanbjälklag ca 50 cm			
VINDSKIVOR	Enkla i trä			
TAKFOT	Brädinklädd, rödfärgad			
TAK	Åstak			

TAKTÄCKN.	Pannplåt			
SKORSTEN	2 st. m. galvplåt			
AVVATTNING	Hängrännor och stuprör i galvplåt m. mjuka böjar	Vattnet stannar kvar vid husgrunden på alla ställen. Vattnet måste ledas längre bort från gunden.		1
FÖNSTER	Tot. 21 fönster av blandade modeller. Målade m. linoljefärg	S: flagnande färg och sprucket kitt på tvåluftsfönstren i nedervåningen. Kitta och måla om dem.		2
DÖRRAR	Pardörrar i vitt och kromoxid-grönt, linolja			
VERANDA	Snickarglädje m. fasta sittbänkar, trätrappa och golv. Sidorna av trä	Runt verandans sidor har bildats små diken där vatten samlas och sugas upp av träet. Slänta av marken längs sidorna och lägg grus närmast. Stryk sidorna med roslagsmahogny.		1

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

DATUM	2009-10
BYGGNAD	Västra flygelbyggnaden

N

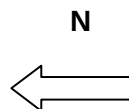


BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIORITET
MARKFÖRH.	Vägbanken sluttar ned mot gaveln.	Viktigt att hålla undan sly. Ploga ej snövallar mot denna gavel.		1
	Marknivån förhöjd mot ö sidans n gavel.	Avlägsna jordlager så syllen ligger fri.		1
GRUND	Torpargrund			
SYLLSTOCK	Bilade och sågade	Vedbodens syll från knuten till dörrfodret är rutten. Byt ut hela stocken		2
	Flera av de utbytta syllstockarna är inte bilade utan har en sågad yta. Detta är ett olämpligt utförande.	Vattenstänk från stenen framför mellanbodens dörr har orsakat rötskador på syllstocken. Montera en hängränna ovanför dörren.		1
STOMME	Bilad timmerstomme	Stockarna 3,4,6,7 på baksidan från vedboden är rötskadade. Lämplig åtgärd bestäms vid tillfället för reparation.		2
		Stock 3 och 4 söder om mellanbodens dörr är rötskadad. Lämplig åtgärd bestäms vid tillfället för reparation.		2

KNUTAR	Utknutar och slätknutar. Fyra knutkedjor på framsidan. Fem knutkedjor på baksidan.	Skalle 3 och 5, på baksidan i hörnet av vedboden och långsidan, är rötskadade. Åtgärd utförs i samband med rep. av väggens stockar.		5
VINDSKIVOR	Dubbla vindskivor. Vattbräda i trä	I dåligt skick och målade med felaktig färg. Byt ut mot nya.		1
TAK	Åstak			
TAKTÄCKN.	Pannplåt			
AVVATTNING	Saknas	En hängränna kan behövas ovanför mellanbodens dörr, då syllstocken är utsatt för vattenstänk där.		1
DÖRRAR	4 kilsågade bräddörrar. Gul linoljefärg			
FODER	Klingsågade	Utbytt foder är sågade för grovt. Byt ut och såga med finare klinga.		5
ÖVRIGT				

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

DATUM	2009-10
BYGGNAD	Östra flygelbyggnaden



BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIO
MARKFÖRH.	Vägbanken sluttar ned mot gaveln. Förhöjd marknivå ö fasaden mot gaveln.	Ploga ej snövallar mot denna gavel. Avlägsna jordlager så syllen ligger fri.		1
GRUND	Torpargrund			
SYLLSTOCK	Bilad	V: dåligt skarvad och rötskadad vid vedboden. Ö: rötskadad på flera ställen längs hela fasaden. Stockarna byts ut		2
STOMME	Bilad timmerstomme Rödfärgad	Ö: fasaden mycket dålig mot söder, rötskador och fickor. Flera stockar måste bytas ut. S: gaveln har en del fickor. Tälj bort dåligt virke N: rödfärgen far illa av snöröjningen vintertid. Alla fasaderna i behov av avfärgning		2 5
KNUTAR	Slätknutar Fem knutkedjor täckta med brädor	Sö: knutarna håller på att glida isär här. Knutbrädorna är i dåligt skick och täcker skallarna dåligt.		5
BJÄLKLAG	Mellanbjälklag över bagarstugan, isolerat med mineralull och sågspån.			
TAK	Åstak			

TAKTÄCKN.	Pannplåt			
VINDSKIVOR	Enkla vindskivor m. vattbrädor i plåt			
SKORSTEN	Utkragad två skift. Huv Plåttavt., galvplåt	Krönet behöver fogas om Olämpligt utformad huv Bristfällig plåttavtäckn vid foten.		2 4 1
AVVATTN.	Hängränna o stuprör på framsidan i galvplåt med mjuka böjar.			
FÖNSTER	Två luftsfönster m. tre rutor i varje båg	Mittposten ska vara grön som bågarna.		4
DÖRRAR	3 st bräddörrar kilsågade. Gul linoljefärg	Färgen har börjat flagna. Måla om dem.		2
BAKUGNEN		Sprickor i putsen på baksidan. Knacka loss bom-puts och putsa i med kalkbruk		2
ÖVRIGT	Växtlighet	Trädet på baksidan står alldeles för nära. Det binder fukt till stommen Ta ner trädet.		1

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

N



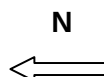
DATUM	2009-10
BYGGNAD	Ladugården

BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIO
MARKFÖRH.	Ojämn. Vid norra gaveln bildas ett dike nedanför vägen där vatten samlas, men	Från utställningsdelen och mot norra gaveln är det mycket grästuvor och mossor, även på fyllnadsstenarna. Det finns begynnande rötskador här. Rensa bort växtligheten.		1
GRUND	Torpargrund			
SOCKEL	Fyllnadsstenar av huggen natursten			
SYLLSTOCK				
STOMME	Bilad timmerstomme, rödfärgad. Stommen är förstyvad med följare på både fram- och baksida. Gödsellidret har bara brädpanelning.	V: långsidan, höskullen Andra stockens skalle är avruttnade och stocken ligger lös. Stocken bytes i sin helhet.		3
KNUTAR	Sju utknutar och en slätknut mellan dass och stall.			
VINDSKIVOR	Enkla av trä			
TAK	Åstak	Östra takfallets 4:e rafter från söder ser ut att ha glidit ur sitt upplag. En bräda är spikad på den utstickande delen. Kontrollera om avståndet mellan brädan och väggen ökar.		1

		Gödsellidrets sidoåsar ser ut att glida isär. Den ena är precis ovanför dasset. Gör en markering och håll under uppsikt.		1
TAKTÄCKN.	Pannplåt			
SKORSTEN	På östra takfallets norra del. Rökhuv och galvplåt.			
AVVATTNING	Hängrännor över alla portar.			
FASAD	Locklistpanel på stallet och utställningsdelen.	Panelen dålig i nederkant invid dassdörren.		5
FÖNSTER	Enluftsfönster med fyra spröjsade rutor.	Stalldelens fönster är i behov av ommålning.		5
DÖRRAR	Tjärade bräddörrar Dassdörren målad med linoljefärg.	Dassdörren och fodren flagnar och är i behov av ommålning. Tjärstryk alla tjärade dörrar. Dörrarna på baksidan behöver repareras.		5 5 5

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

DATUM	2009-10
BYGGNAD	Långlogen



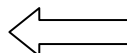
BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIORITET
MARKFÖRH.	Plan mark S: förhöjd marknivå	Syllen snart i marknivå Sänk marknivån		1
SYLLSTOCK	Bilade	Ö: bottensyllen till höger om porten är rötskadad i änden. Skallen skarvas in till friskt virke.		2
STOMME	Bilat timmer i gavlarna, rundtimmer på långsidorna. Obehandlade	Stommen har satt sig något på framsidan under 3:e skarven från ö. Ha under uppsikt.		
KNUTAR	4 knutkedjor på baksidan, utknutar Södra långsidans stockar är skarvade med "gåtar"	S: 3:e skarven från ö, skallen som stöder vågbordet är rötskadad Ta bort dåligt virke, skarva i med friskt virke		2
		NÖ: knutkedjans 5, 7, 9 skulle rötskadade. Skarvas in till friskt virke		2
VINDSKIVOR	Enkla i trä			
TAKFOT	Vågbord			

TAK	Åstak	Ö: ena sidoåsens skalle är avruttnad. Skarvas in till friskt virke så att infästet i gavelsötet säkras.		2
TAKTÄCKN.	Nävertak med takved.	Slanorna som håller fast nävern är uttjänta. Dymlingar har gått av så den längsgående stoppslanan har fallit ner. Stenarna utgör en uppenbar olycksrisk. Komplettera med näver och ersätt de gamla slanorna med nya.		1
DÖRRAR	En port i varje gavel på trågångjärn. Träramp till västra Dörren.	Rampen är helt upprutten. Nyttillverka i samma utförande		1
ÖVRIGT				

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

DATUM	2009-10
BYGGNAD	Härbre

N



BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIOR
MARKFÖRH.	Plan mark Grundstenarna ligger på gjuten betong.	Förhöjt jordlager runt nordvästra bottensyllen. Men Inga rötskador än. Avlägsna jordlager.		1
BOTTEN SYLLAR	Bilade kraftiga stockar	Stockarna har begynnande rötskador på ovansidan av ändarna mot öster. Skadorna har ännu inte nått till knutpunkterna. Avlägsna skadat virke och laga i med nytt.		2
STOLP FÖTTER				
MUSBRÄDA	Breda halvklovor	"Väderbitna" ändar Ta bort dåligt virke och stryk ändarna med trätjära. Håll under uppsikt.		1
STOMME	Bilad timmerstomme. Stommens nedre och övre stockar är utkragade.	De nedre stockarna har begynnande rötskador. Ta bort dåligt virke och stryk ändarna med trätjära. Håll under uppsikt.		1
KNUTAR	Utknutar	Nordöstra knutkedjan är i dåligt skick. På sikt bör baksidans knutkedjor kläs in.		3

FASAD	Östra gaveln panelad med bred obehandlad locklist			
VINDSKIVOR	Enkla i trä			
TAKFOT	Vågbord Norra vågbordet sågat, raka kanter Södra vågbordet bilat.	Norra vågbordets utförande är olämpligt. Södra vågbordet är rötskadat. Båda vågborden byt ut vid takomläggning.		5
TAK	Åstak			
TAKTÄCKN.	Nävertak med takved.	Slanorna som håller fast nävern behöver bytas på sikt.		2
TRAPPA	Trappa med utanpåliggande trappsteg.	Trappan är uttjänt. Nyttillverkas		5
DÖRR	Bräddörr	Dörrens hasp består av en spik. Nyttillverka smidd hasp.		5
ÖVRIGT				

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

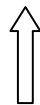
DATUM	2009-10
BYGGNAD	Smedjan



BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIOR
MARKFÖRH.	Vägbanken sluttar ner mot norra gaveln Plan mark	Något förhöjd marknivå på västra och norra sidan. Sänk marknivån.		1
SYLLSTOCK	Bilad			
STOMME	Bilad timmerstomme obehandlad.			
KNUTAR	Utknutar			
BJÄLKLÄG				
VINSKIVOR	Enkla i trä			
TAKFOT				
TAK	Åstak			
TAKTÄCKN.	Pannplåt			
SKORSTEN	Hårdbränt Vittinge tegel och återanvänt. Plåttäckning m. galvplåt och krön i cement.			
FÖNSTER	Enluftsfönster m fyra spröjade rutor och spårfals.			
DÖRR	Bräddörr m. tvärsålar			
ÖVRIGT				

**VÅRD OCH UNDERHÅLLSPLAN
DAHLBERGSGÅRDEN**

DATUM	2009-10
BYGGNAD	Fyrkantslogen



BYGGDEL	UTFÖRANDE	STATUS/ÅTGÄRD		PRIORITET
MARKFÖRH.	Placerad i stenig slänt. N gaveln mark bortschaktad			
GRUND	Knutstenar			
UNDERLAGS-ÅSAR	Kraftigt rund-timmer. Mittersta stocken sticker ut långt på framsidan.	S: Åsens skalle har rötskador. Kapa in till friskt virke och tjärstryk änden.		1
SYLLSTOCK				
STOMME	Rundtimmer Stommen är förstyvad med följare på norra sidan.	Ö: Begynnande rötskador och fickor. Akut insats: hugg bort dåligt virke så att fickorna försvinner. Sedan måste hela och delar av stockarna bytas. N: Stockarna upp till övre dörren är dåliga, särskilt dörröverslaget. Flera stockar behöver bytas. N: Följarna på gaveln är på väg att lossna. Fästs med gängstänger och muttrar igen. Hålen ska vara avlånga så att gängstången kan glida.	  	1 2 1

KNUTAR	Utknutar	SÖ syllens skalle är kraftigt rötskadad in mot knuten. Syllen måste skarvas in till friskt virke. SV syllarnas skallar har påväxt av lavar och begynnande rötskador. Avlägsna lavar och dåligt virke och stryk skallarna flödigt med trätjära.		2
				1
VINDSKIVOR	Enkla av trä			
TAK	Åstak			
TAKTÄCKN.	Pannplåt			
DÖRRAR	2 bräddörrar åt norr med trågångjärn.	Den översta dörrens nedre gångjärn har lossnat. Det beror på att stocken är rutten. Akut insats: fäst gångjärnet igen. På sikt måste stocken bytas.		1
ÖVRIGT				

TURORDNINGSLISTA

Turordningslistan är ett förslag på i vilken ordning byggnaderna bör prioriteras. Uppställningen visar att en del vårdåtgärder lämpligen skulle kunna samordnas. Vissa skador på byggnaderna är av mindre omfattning men ändå angelägna att utföra, de är prioriterade 1 (redovisade till höger), de skulle kunna utföras samtidigt men de byggnader som kräver större insatser (redovisade till vänster). Hur man väljer att samordna insatserna inbördes spelar ingen roll, huvudsakligen är att skadorna prioriterade 1 blir snabbt utförda.

Prioritet 1 ska alltid utföras skyndsamt. Alla markarbeten och avvattningsproblem är prioriterade 1 då risken för konsekvensskada är stor.

Prioritet 4 och 5 utföres när det är mest praktiskt lämpligt då risken för konsekvensskada är liten. Det handlar ofta om målningsarbeten. Men det är fördelaktigt om man försöker samordna flera målningsarbeten.

Följande turordning anses lämplig:

- | | | |
|---------------------------|-----------|-------------------------------|
| 1. Långlogen | | Härbret |
| 2. Östra flygelbyggnaden | Samordnas | Ladugården; invändiga 1:or |
| 3. Fyrkantslogen | | Fyrkantslogen; utvändiga 1:or |
| 4. Västra flygelbyggnaden | | |
| 5. Mangårdsbyggnaden | | |

DEL C ÅTGÄRDSJOURNAL OCH ARKIV

Del C innehåller en åtgärdsjournal och ett arkiv över utförda åtgärder. C-delen sköts av stiftelsen själv.

Längst fram sitter åtgärdsjournalen som ska användas till att notera vilka åtgärder som utförts i vårdplanen. Den innehåller rubrikerna: Datum, Byggnad/skada, Utförda åtgärder, Utförare. Journalen fylls i enkelt och kortfattat, ex; 2010, bagarstugan/rötskadat timmer, ersatt av nytt timmer, av XX XX. Är flera olika åtgärder gjorda vid samma tillfälle på en byggnad ex. tak eller markarbeten fyller man på med dessa. Syftet är att åtgärdsjournalen ska hålla vårdplanen uppdaterad på ett lättöverskådligt sätt och fungera som ett register till arkivet.

Arkivdelen består av ett nummer register från 10 - 20 som ska motsvara år 2010 – 2020. Under flikarna sätter man in kopia på åtgärdsförslag från museet och slutbesiktningsprotokoll. I arkivdelen kan man således hitta mer detaljerad information över utförda åtgärder.

ÅTGÄRDSJOURNAL

DATUM	BYGGNAD/SKADA	UTFÖRD ÅTGÄRD	UTFÖRARE

ÅTGÄRDSJOURNAL

DATUM	BYGGNAD/SKADA	UTFÖRD ÅTGÄRD	UTFÖRARE

ÅTGÄRDSJOURNAL

DATUM	BYGGNAD/SKADA	UTFÖRD ÅTGÄRD	UTFÖRARE



Skellefteå museum
Nordana
Box 146
931 22 Skellefteå
Tel. 0910-73 55 10